

Advies IROJ Brussel betreffende de oproep tot uitbreiding '1 gezin 1 plan'

IROJ Brussel, juli 2020

1. Situering

Op 20 juli 2017 werd een oproep inzake versterking van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp verspreid *'Meer capaciteit en samenwerking in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp: investeren in een versterkte jeugdhulp snel en dichtbij onze gezinnen, kinderen en jongeren'*.

Doelstelling van deze oproep was het inzetten op en versterken van een snelle, preventieve en voldoende nabije jeugdhulp vanuit 'één gezin – één plan' door het opzetten van regionale samenwerkingsverbanden jeugdhulp. Deze regionale samenwerkingsverbanden dienen te leiden tot een gedeelde zorg en ondersteuning aan gezinnen waarbij de focus ligt op snelle inzetbaarheid van het aanbod, afgestemd in een operationeel samenwerkingsverband. Alle betrokken actoren in dit samenwerkingsverband realiseren samen een onderbouwd en gemeenschappelijk plan om jeugdhulpvragen van gezinnen zo snel en optimaal mogelijk te beantwoorden.

Voor Brussel startte, in navolging van deze eerste oproep, het samenwerkingsverband Sonja Erteejee op. Brusselse organisaties grepen de kans om af te stemmen met elkaar en expertises te bundelen en van hieruit aan de slag te gaan met jeugdhulpvragen van gezinnen waarvoor niet onmiddellijk een rechtstreeks toegankelijk hulpaanbod voorhanden was.

Op 16 juni 2020 verspreidde het Agentschap Opgroeien een oproep inzake de uitbreiding van de samenwerkingsverbanden '1 gezin – 1 plan' (1G1P). Met deze oproep wil men 1 gezin – 1 plan gebiedsdekkend maken overheen Vlaanderen en Brussel. Deze uitbreiding wordt gekoppeld aan een krachtige inhoudelijke beweging die diverse expertises bundelt om duidelijke verwachtingen en doelstellingen waar te maken rond onder meer krachtgericht werken, snel interveniëren en het uitbouwen van flexibele en innovatieve werkvormen in de jeugdhulp.

Met deze oproep krijgen de IROJ een afgelijnde opdracht. Tegen 15 juli 2020 dienen de IROJ een advies te formuleren betreffende de regio-indeling/werkingsgebieden om 1G1P binnen de regio gebiedsdekkend uit te rollen.

2. Procedure

In functie van afstemming met alle betrokken partners, werd volgend plan van aanpak opgemaakt:

1. In eerste instantie werd het huidige samenwerkingsverband, Sonja Erteejee, bevroegd:

- Hoe kijkt Sonja Erteejee naar de verdere ontwikkeling van het huidige samenwerkingsverband in relatie tot de oproep?
 - Welk voorstel van mogelijke regio-indeling/werkingsgebieden 1G1P ziet het samenwerkingsverband zodanig dat 1G1P gebiedsdekkend over Brussel kan worden uitgerold?
2. Het voorstel betreffende regio-indeling/werkingsgebieden dat werd ingediend vanuit het samenwerkingsverband werd ter bespreking voorgelegd op de werkgroep advisering Vlaams-Brabant/Brussel. Deze kwam samen op woensdag 1 juli 2020.
 3. Op basis van de bespreking op de werkgroep advisering, werd een voorstel van advies betreffende het werkingsgebied 1G1P voor Brussel opgemaakt.
 4. Dit voorstel van advies werd vanuit IROJ Brussel gecommuniceerd/verspreid binnen de regio. De regionale partners kregen de kans om feedback op dit voorstel aan te leveren, op basis waarvan het definitieve advies vanuit IROJ Brussel werd opgemaakt en bezorgd aan de overheid.

3. Toelichting en bespreking van het voorstel van regio-indeling/werkingsgebied dat werd ingediend door samenwerkingsverband Sonja Erteejee

De regio Brussel omvat één eerstelijnszone (ELZ Brussel). Gezien de werkingsgebieden 1G1P dienen samen te vallen met eerstelijnszones, wordt voor Brussel dan ook de eerstelijnszone Brussel, en hiermee het volledige Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gezien als werkingsgebied voor 1G1P Brussel. Gezien dit gebied momenteel al volledig door Sonja Erteejee wordt bediend en 1G1P dus reeds gebiedsdekkend in Brussel is uitgerold, zijn er **geen uitbreidingsmogelijkheden voor Brussel**.

Van hieruit wordt geconcludeerd om het **huidige werkingsgebied te behouden** en de bediening van dit gebied vanuit het samenwerkingsverband Sonja Erteejee, binnen het kader/de contouren van de nieuwe oproep, te continueren voor Brussel.

Vanuit de kernpartner van het samenwerkingsverband Sonja Erteejee werd via een mailing naar alle Brusselse partners het akkoord bevestigd rond de huidige regio van eerstelijnszone en het akkoord om deze zone eveneens te (blijven) gebruiken als zone voor 1G1P. Alle Brusselse partners gaven hun akkoord betreffende de regio-afbakening van de eerstelijnszone Brussel en deze ook te (blijven) gebruiken als zone voor 1G1P.

4. Advies

- IROJ Brussel geeft een **positief advies om het huidige werkingsgebied, de eerstelijnszone Brussel, te behouden als werkingsgebied voor 1G1P dat verder bediend zal worden door het samenwerkingsverband Sonja Erteejee binnen het kader/de contouren van de nieuwe oproep.**

- IROJ Brussel wijst op het belang van een goede afstemming en samenwerking met de samenwerkingsverbanden 1G1P binnen Vlaams-Brabant, gezien het werkingsgebied Brussel grenst aan de werkingsgebieden van deze samenwerkingsverbanden. IROJ Brussel vraagt hiertoe aan Sonja Erteejee om actief in overleg te gaan en af te stemmen met de samenwerkingsverbanden 1G1P binnen Vlaams-Brabant.

5. Algemene opmerkingen en suggesties

- IROJ Brussel uit bedenkingen bij het tijdstip en de tijdsspanne waarbinnen een advies wordt gevraagd. Om een gedegen afstemming met alle betrokken partners te kunnen realiseren, is voldoende tijd om een adviseringsproces op te zetten noodzakelijk.
- IROJ Brussel betreurt dat er geen verder inhoudelijk advies, na indiening van de kandidaturen, wordt gevraagd. Het IROJ acht een inhoudelijke advisering zeer relevant wanneer het gaat om het organiseren, opzetten en afstemmen van regionaal hulpverleningsaanbod. Het IROJ is van mening dat er heel wat kansen tot regionale afstemming en het in kaart brengen van regionale accenten, die de overheid kan meenemen in het nemen van beslissingen omtrent uitbreidingsbeleid, worden gemist door de IROJ niet inhoudelijk te betrekken.
- De afgelopen periode verschenen diverse oproepen. IROJ Brussel stelt vast dat de IROJ in heel wat van deze oproepen geen rol werd toebedeeld. Het IROJ heeft het gevoel dat een belangrijk deel van hun opdracht hierdoor wordt uitgehold. Het IROJ vraagt om bij oproepen tot uitbreidingsbeleid zo optimaal mogelijk berokken te worden en een inhoudelijke stem te krijgen om het regionale aspect zo maximaal mogelijk mee in rekening te kunnen brengen/nemen.
- Tenslotte formuleerden de cliëntvertegenwoordigers van IROJ Brussel enkele bijkomende aanbevelingen ten aanzien van de Vlaamse overheid en kandidaat-indieners. Deze aanbevelingen gaan als bijlage bij dit advies.

Bijlage

Bijkomende aanbevelingen van cliëntvertegenwoordigers Vlaams-Brabant en Brussel bij de nieuwe oproep 1 gezin 1 plan

1.1 BETREK CLIËNTEN EN -VERTEGENWOORDIGERS BIJ TOEKOMSTIGE OPROEPEN, DE BEOORDELING VAN DE DOSSIERS EN DE UITBOUW VAN DE SAMENWERKINGSVERBANDEN

- Het is **niet duidelijk of er cliënten**, cliëntenvertegenwoordigers of cliëntenorganisaties werden betrokken bij de totstandkoming van deze oproep. Dit lijkt niet het geval en is een gemiste kans. In hoeverre kregen de ervaringen van cliënten die geholpen werden een plaats in de beoordeling van de hulpverlening? Hetgeen wat men denkt te bereiken is niet steeds hetgeen wat bereikt wordt.

- In deze oproep worden de **goede praktijken vanuit cliëntperspectief niet belicht**. Hierdoor worden de samenwerkingsverbanden niet gestimuleerd om met hun cliënten in dialoog te gaan.

- De cliëntvertegenwoordigers willen **graag feedback geven** over de uitbouw van de nieuwe en bestaande samenwerkingsverbanden. De vraag kan gericht worden aan het overleg van cliëntvertegenwoordigers. Aan dit overleg nemen (vertegenwoordigers) van jongeren, ouders van kinderen uit de bijzondere jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg en handicap en etnisch culturele minderheden deel. Zij komen regelmatig samen.

1.2 WERK OP MAAT VAN DE CLIËNT

- Ontwikkel het samenwerkingsverband en pas het aan vanuit **de noden van het gezin, bottom-up**.

- Laat **de regie bij het gezin in de mate dat de cliënt dit ook wil/kan**: Zoek naar de best passende oplossing voor elk gezin, ouder en jongere.

- **Bepaal het doel van het traject samen met elke actor van het gezin** en waak erover dat dit doel de focus blijft van de hulpverlening. Soms hebben kinderen/jongeren een totaal andere vraag dan ouders; hoe daarmee om te gaan? Als dit betekent dat verschillende hulpverleners betrokken moeten worden bij één gezin, dan moet dit de keuze zijn. Bouw regelmatig feedbackmomenten in om te achterhalen of het aanbod nog steeds is afgestemd op het doel of dat het doel moet herschreven worden.

- Zoek naar **vertegenwoordiging van de diversiteit** van de doelgroep in het samenwerkingsverband: bv. vertegenwoordiging van etnisch culturele minderheden via OTA, ervaringsdeskundigen armoede, ggz, ouders en jongeren in de stuurgroep...

1.3 BEKENDMAKING EN AANMELDING

- Maak het **aanbod bekend bij cliënten**.

Zowel de cliëntvertegenwoordigers (CV) als de partners van de samenwerkingsverbanden willen een bekendmaking van dit aanbod naar cliënten. Vermits de samenwerkingsverbanden zo verschillend zijn uitgebouwd is het voor cliëntvertegenwoordigers niet eenvoudig om van het aanbod hoogte te krijgen, laat staan voor cliënten die er gebruik willen van maken. Cliënten weten niet wat te verwachten of missen de kans om het te gebruiken vermits ze het niet kennen.

- Maak het aanbod **echt rechtstreeks toegankelijk** - zorg voor een mogelijkheid van aanmelden door de cliënten zelf:

de CV betreuren dat cliënten niet zelf kunnen aanmelden in de huidige samenwerkingsverbanden. Niet elk gezin kent een hulpverlener/verwijzer die hen kan aanmelden of weet dat die mogelijkheid bestaat. Bovendien is niet elk gezin bereid aan een derde, die het dossier niet kent en mogelijk niet betrokken wordt in de verdere hulpverlening, de hulpverleningsvraag te stellen. Dit werkt drempelverhogend.

Bovendien kunnen cliënten hun vraag beter zelf formuleren en beperk je de kans op foute informatie.

- Als de hulpverlener aanmeldt, moet **gezin daar op zijn minst naast zitten**. Stel de hulpvraag in bewoordingen van het gezin, niet in vakjargon. De aanmelder/hulpverlener moet iemand zijn die het gezin reeds vertrouwd.

- Vul het **aanmeldingsdocument in samen met het gezin**. Op die manier krijgt het gezin dadelijk de regie in handen.
- Heb aandacht voor **gezinnen die zelf geen hulp** vinden.

1.4 KENNISMAKINGSGESPREK

- Laat gezinnen zelf bepalen wie op het eerste gesprek aanwezig is. Laat aan de **cliënt de keuze om verwijzers deel te laten nemen aan het gesprek**:

De aanwezigheid van de aanmelder bij het kennismakingsgesprek, kan de houding van de ouder/jongere veranderen. Het zorgt soms voor een minder veilig kader. De verwijzer kan in een later gesprek ook nog betrokken worden.

- **Spreek met de cliënt af** hoe de samenwerking met OCJ en SD in de toekomst zal gebeuren en hoe men wil tegemoet komen aan de bodemeisen die bepaald werden.

- Tracht het **eerste gesprek binnen de 14 dagen** na aanmelding te voeren. (Iemand met niet-verplaatste breuk, dus iets 'simpel', wordt onmiddellijk geholpen; iemand met een gecompliceerde open beenbreuk, wordt ook binnen max. 2-3 dagen geholpen, dus vanwaar steeds die vertraging op systeem bij jeugdhulp?)

1.5 UITBOUW VAN DE WERKING

- Zet in op **ervaringskennis**:

Werk een ervaringsdeskundige aan en/of zet in op vrijwilligers bij de uitbouw van de werking. Zij vormen een belangrijk feedbackkader en werken ondersteunend en drempelverlagend bij het voeren van gesprekken met cliënten.

Geef de ervaringsdeskundige en/of vrijwilligers voldoende ondersteuning, tijd en ruimte in het opnemen van zijn rol.

Doe intervisie en werk samen met regionale cliëntvertegenwoordigers en cliëntenorganisaties over de uitbouw van de werking.

- Werk **transparant**:

Voer enkel gesprekken over het gezin in het team of met andere hulpverleners als het gezin erbij is of minstens op de hoogte is over het gesprek.

Nodig het gezin uit als het dossier op de teamvergadering besproken wordt. Gezinnen kunnen dan zelf beslissen of ze van dit recht gebruik willen maken.